

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Відокремлений структурний підрозділ «Харківський фаховий коледж
інформаційних технологій Національного аерокосмічного університету
ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Педагогічною радою

ВСП «ХФК ІТ НАУ

ім. М.Є.Жуковського ХАІ»

08 грудня 2021 р. протокол № 3

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ № 99 від 28.12.2021р.

П. о. директора

Дмитро КОРСАКОВ

**ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ НА ДОВЕДЕНІ ВИПАДКИ
БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ) ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСІБ,
ПРИЧЕТНИХ ДО БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)**

Харків

2021

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Порядок реагування на доведені випадки Булінгу (цькування) та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування) (далі – Порядок) у Відокремленому структурному підрозділі «Харківський фаховий коледж інформаційних технологій Національного аерокосмічного університету ім.М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (далі – Коледж) визначає порядок реагування на випадки булінгу (цькування) в коледжі суб'єктами реагування, в тому числі при наявності підозри про вчинення булінгу (цькування) стосовно неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу.

1.2 У цьому порядку терміни вживаються у таких значеннях:

конфлікт - це зіткнення протилежно спрямованих, несумісних одна з одною потреб, інтересів, соціальних установок, планів тощо у свідомості окремої особи, яке виникає в міжособистісних взаємодіях окремих осіб чи груп;

баланс (рівність) сил – здатність кожної зі сторін конфлікту впливати на процес конфлікту, відносна рівність фізичних сил, соціально-психологічної адаптованості, комунікаційних навичок, соціального статусу, стану здоров'я, ментального розвитку; відсутність умислу заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страху, тривоги, підпорядкування своїм інтересам та/або спричинення соціальної ізоляції; розкаяння сторін конфлікту; зусилля сторін конфлікту спрямовані на вирішення конфлікту.

булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікації, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого;

типovими ознаками булінгу (цькування) є:

систематичність (повторюваність) діяння – вчинення різних форм насильства (фізичного, економічного, психологічного, сексуального, в тому числі за допомогою засобів електронної комунікації), двічі і більше разів стосовно однієї і тієї ж особи;

наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);

умисні дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страху, тривоги, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого;

дисбаланс (нерівність) сил – різниця у фізичному розвитку кривдника та потерпілого, рівні соціально-психологічної адаптованості, комунікаційних

навичок, соціальному статусі, стані здоров'я (наявність інвалідності чи особливих освітніх потреб), ментальному розвитку тощо;

сторони булінгу (цькування) – це безпосередні учасники випадку – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності); однією зі сторін випадку булінгу (цькування) обов'язково є неповнолітня особа;

кривдник (булер) – учасник освітнього процесу, в тому числі неповнолітня особа, котра вчиняє булінг (цькування) по відношенню до іншого учасника освітнього процесу; потерпілий (жертва булінгу) – учасник освітнього процесу, в тому числі неповнолітня особа, стосовно якої було вчинено булінг (цькування), в результаті чого безпосередньо заподіяно фізичну, психологічну, матеріальну шкоду, приниження, страх, тривогу, підпорядкування інтересам кривдника та/або спричинення соціальної ізоляції;

спостерігачі – безпосередні свідки та/або очевидці випадку булінгу (цькування); наслідок булінгу (цькування) – фізична, психологічна, матеріальна шкода, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника та/або соціальна ізоляція потерпілого;

учасники булінгу (цькування) – сторони булінгу (цькування), інші заінтересовані особи у запобіганні та протидії булінгу (цькування) в закладі освіти,

фізичне насильство – форма насильства, в тому числі при вчиненні булінгу (цькування), що включає штовхання, зачіпання, підніжки, бійки, стусани, ляпаси, удари та інші дії, які завдають біль і тілесні ушкодження тощо; психологічне насильство – форма насильства, в тому числі при вчиненні булінгу (цькування), що включає образи, поширення неправдивих чуток, ізоляція, ігнорування, бойкот, відмова від спілкування, погрози, маніпуляції, шантаж тощо; економічне насильство – форма насильства, в тому числі при вчиненні булінгу (цькування), що включає дрібні крадіжки, пошкодження або знищення особистих речей, вимагання грошей, їжі тощо;

сексуальне насильство – форма насильства, в тому числі при вчиненні булінгу (цькування), що включає образливі жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток, обмацування сексуального (інтимного) характеру та/або змісту, сексуальні домагання тощо;

кібербулінг – булінг (цькування), який вчиняється із застосуванням засобів електронних комунікацій (фото, відео і аудіо фіксація). Інші терміни вживаються у значенні, наведеному в законах України «Про освіту», «Про соціальні послуги», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

2 ПРОЯВИ БУЛІНГУ

2.1 Проявами булінгу (цькування) в Коледжі, які є підставою для обґрунтованої підозри та реагування, є:

2.1.1 психологічні:

- замкнутість, тривожність, страх або навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка;
- невірноважена поведінка;
- агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;
- різка зміна звичної для студента поведінки на контрастну;
- уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;
- відлюдкуватість, уникнення колективу, бажання спілкуватись із значно молодшими студентами;
- ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;
- занижена самооцінка, наявність почуття провини;
- поява швидкої втомлюваності, заниженої спроможності до концентрації уваги; передбачені спеціальними законами та залучені до освітнього процесу у порядку, що встановлюється коледжем;
- демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу; схильність до прогулювання навчання;
- відмова йти до коледжу з посиланням на погане самопочуття; депресивні розлади; аутоагресія (самопошкодження); суїцидальні нахили та думки; інші прояви.

2.1.2 фізичні:

- явні фізичні пошкодження;
- ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо); скарги студента на біль та/або погане самопочуття;
- намагання приховати травми та обставини їх отримання;
- наявність фото, відео та аудіо матеріалів фізичних знущань;
- інші прояви.

2.1.3 економічні:

- наявні пошкодження або зникнення майна та/або особистих речей;
- скарги на пошкодження чи зникнення особистих речей; скарги на вимагання особистих речей, їжі, грошей;
- інші прояви.

2.1.4 сексуальні:

- скарги на образливі жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток, обмацування сексуального (інтимного) характеру та/або змісту;
- наявність фото, відео та аудіо матеріалів сексуального (інтимного) характеру та/або змісту;
- приховування статевих ознак через сором'язливість шляхом нашарування великої кількості одягу на тілі або використання одягу, який максимально приховує тіло;
- інші прояви.

2.2 До булінгу (цькування), який вчиняється стосовно неповнолітньої особи та/або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу в коледжі, слід відносити випадки, які відбуваються безпосередньо в

приміщенні коледжу та прилеглих територіях (включно з навчальними аудиторіями, приміщеннями для занять спортом, проведення заходів, коридорами, роздягальнями, туалетними, їдальнею тощо) та/або за його межами, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації.

3 ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ НА ВИПАДКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

3.1 Підставою для реагування в Коледжі на випадки булінгу (цькування) є заява або повідомлення, про випадок та/або підозру його вчинення стосовно здобувача освіти та/або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, отриманої суб'єктами реагування на випадки булінгу (цькування) в Коледжі.

Повідомлення можуть бути в усній та/або письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації (телефон, соціальні мережі, електронна пошта, електронні месенджери, офіційні вебресурси та ін.).

3.2 Повідомляти про випадки булінгу (цькування) в Коледжі може будь-яка особа, учасником або стороною якого вона стала або яка підозрює про його вчинення стосовно здобувача освіти особи та/або такою особою стосовно інших здобувачів освіти, або про який отримала достовірну інформацію.

Повідомлення про булінг можуть подаватися до будь-якого суб'єкта реагування або підозру про його вчинення випадки булінгу (цькування)

3.3 Повнолітні учасники освітнього процесу зобов'язані вжити заходів невідкладного реагування у разі звернення здобувача освіти та/або якщо вони стали свідками булінгу (цькування) (оцінити рівень небезпеки життю та здоров'ю сторін булінгу (цькування), негайно втрутитись із метою припинення небезпечного впливу, надати (за потреби) невідкладну медичну та психологічну допомогу, звернутись до органів охорони здоров'я для надання медичної допомоги тощо).

3.4 Директор Коледжу: призначає уповноважену особу за реалізацію норм законодавства у сфері запобігання та протидії булінгу (цькуванню) у Коледжі з числа своїх заступників; у разі отримання заяви про випадок булінгу (цькування) не пізніше однієї доби повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України про звернення, одного з батьків або законних представників здобувача освіти; для невідкладного надання психологічної допомоги (за потреби) інформує територіальний орган (підрозділ) служби у справах дітей та/або центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; для організації надання медичної допомоги постраждалій особі (за потреби) викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги; визначає наказом склад комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) з метою проведення розслідування; у випадку тимчасової відсутності уповноваженої особи визначає цим наказом особу зі складу комісії, відповідальну за підготовку матеріалів для засідання (шляхом опитування

учасників випадку, з'ясування наявності фото та відеофіксацій, психологічної характеристики сторін тощо); інформує особу, яка звернулась із заявою, про подальший порядок її розгляду; скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) не пізніше, ніж три робочі дні з дня надходження заяви про випадок або підозру з метою планування та застосування необхідних заходів реагування.

4 ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІСІЇ КОЛЕДЖУ З РОЗГЛЯДУ ВИПАДКІВ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

4.1 Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування) є колегіальним органом Коледжу, яка скликається в кожному окремому випадку надходження заяв про випадки булінгу (цькування) в Коледжі не пізніше ніж три робочі дні з дня надходження заяви або повідомлення.

4.2 До складу комісії входять уповноважена особа та інші зацікавлені особи (педагогічні та інші особи) за рішенням директора Коледжу.

До участі в засіданні комісії також можуть бути залучені сторони булінгу (цькування) (за потреби), один з батьків або законних представників кривдника та потерпілого, представники інших суб'єктів реагування на випадки боулінгу (цькування) в Коледжі та інших зацікавлених сторін.

3. Комісія на своїх засіданнях розробляє пропозиції та рекомендації з питань, що належать до її компетенції.

4. За підсумками роботи комісії складається протокол.

5. За виконання та моніторинг запланованих заходів відновлення та нормалізації психологічного клімату в Коледжі та визначених рекомендацій для учасників булінгу (цькування), згідно з протоколом засідання комісії, відповідає уповноважена особа або особа, яка її замінює у разі відсутності, відповідно до наказу про склад комісії:

щодо з'ясування обставин на підставі заяви про булінг (цькування);

визначення сторін булінгу (цькування), можливих причин та необхідних заходів для їх усунення;

планування заходів стабілізації психологічного клімату у колективі, формування емпатії між сторонами булінгу (цькування) та надання соціальних та психолого-педагогічних послуг сторонам булінгу (цькування), в тому числі із залученням необхідних фахівців із надання правової, соціальної та іншої допомоги тощо;

формування рекомендацій для педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників Коледжу щодо доцільних методів навчання та організації роботи зі сторонами булінгу (цькування) та їхніми батьками або законними представниками;

формування рекомендацій для батьків або законних представників студента, яка стала стороною булінгу (цькування).

5 ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ВИХОВНОГО ВПЛИВУ В КОЛЕДЖІ

5.1 Заходи виховного впливу застосовуються для відновлення та нормалізації відносин між здобувачами освіти після випадку булінгу (цькування) з метою створення та сприятливого для навчання та роботи освітнього середовища.

5.2 Заходи виховного впливу застосовуються у разі наявності факту булінгу (цькування) в Коледжі по відношенню до кривдника, потерпілого та свідків.

5.3 Заходи виховного впливу мають забезпечити дотримання прав та інтересів сторін булінгу (цькування), необхідне виховання та освіти, соціальну та психолого-педагогічну допомогу.

5.4 Заходи виховного впливу реалізуються педагогічними працівниками Коледжу із залученням необхідних фахівців із надання правової, психологічної, соціальної та іншої допомоги, в тому числі територіальних органів (підрозділів) служб у справах дітей та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді тощо.

5.5 Необхідні заходи виховного впливу визначає та планує комісія з розгляду випадків булінгу (цькування) в Коледжі. Засновник закладу освіти вживає необхідних заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу, в тому числі залучення (за потреби) необхідних фахівців із надання правової, психологічної, соціальної та іншої допомоги тощо.

5.6 До повноважень комісії належать: розгляд та аналіз матеріалів за результатами проведеного розслідування

5.7 Директор Коледжу забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування).

5.8 Педагогічні працівники, які забезпечують освітній процес для групи, в якій зафіксовано випадок булінгу (цькування):

- виконують рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в Коледжі щодо доцільних методів навчання та організації роботи зі здобувачами освіти, сторонами булінгу (цькування) та їхніми батьками або законними представниками;

- забезпечують інтеграцію антибулінгового компоненту в освітній процес, який визначається Правилами внутрішнього розпорядку для здобувачів освіти Коледжу, Положенням про Коледж, чинним законодавством;

- виробляють спільно зі здобувачами освіти правила взаємодії під час освітнього процесу.